

Kedves barátunk, partnerünk!

Az Autonómia Alapítvány 2016-2017-ben “Közelebb a közösségekhez – Roma koordinátorok az uniós források jobb felhasználásáért” címen együttműködésben a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségével programot valósított meg.¹

Alábbiakban projekt tevékenységeit, tapasztalatait és az ezekre épülő szakpolitikai ajánlásainkat szeretnénk röviden bemutatni. Szeretnénk továbbá figyelmébe ajánlani a programról készült filmet, ami az alábbi linken érhető el:

<https://www.youtube.com/watch?v=kJOrBLhB4wU>

A program

Azokon a településeinken, ahol jelentős létszámú cigány ember él számos, akár évtizedek óta jelenlévő problémával, nehézséggel nézünk szembe. Egy prosperáló településhez sok mindenre szükség van, ezek közül az egyik legfontosabb a helyi akaratok, önszerveződő közösségek megszervezése, a helyi kulcsszereplők megnyerése, partnerségbe szervezése. Programunk abból indult ki, hogy ezen összefogott akaratokból számos, közösen megálmodott, közjót szolgáló kezdeményezés születhet.

A *Közelebb a közösségekhez* program általános célja a területre szánt uniós fejlesztési forrásokból megvalósuló projektek hatékonyságának növelése volt. A projekt keretében 15 településen, közösségi bevonással olyan fejlesztési folyamatok indultak el, melyek a romák mind hatékonyabb integrációjára is lehetőséget adnak. Fontos, hogy nem „romaprogramokról”, hanem a romák bevonását elősegítő, az aktív részvételükre is számító tevékenységek, események megvalósításáról beszélünk. A program hátrányos helyzetű, romák által nagyszámban lakott településeken valósult meg, a helyi fejlesztési folyamatokat pedig közelben élő roma koordinátorok vezették.

A megvalósításban Magyarországon a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ) vett részt, az ERGO (<http://www.ergonetwork.org/ergo-network/>) hálózat pedig Brüsszelben segítette az eredmények bemutatását.

A program eredményeként 11 roma integrációt célzó projekttervből született uniós kiírásokra benyújtott pályázat, melyek támogatás esetén több mint 300 millió forint értékben adnak lehetőséget helyi fejlesztések megvalósítására. A TÖOSZ-al közösen megszervezett szakmai műhelyeken és a Szövetség megyei fórumain több száz önkormányzat értesült közvetlenül a projektről és száznál is több polgármester kapcsolódott be a roma integrációs kihívásokról és a lehetséges megoldásokról szóló beszélgetésekbe. A projekt tapasztalatait és javaslatait egy Brüsszelben megrendezett munkacsoport találkozóon mutattuk be az Európai Bizottság kisebbségi ügyekkel foglalkozó hazai és külföldi munkatársainak.

---

¹ A program támogatója Európai Unió Jogérvényesülési és Fogyasztópolitikai Főigazgatósága volt, a projekt kódszáma: JUST/2014/RDIS/AG/DISC/8228, *Get closer to communities - Roma coordinators for better use of EU funds*)

A legfontosabb tapasztalatok

A program tapasztalatainak értékelése során arra kerestük a választ, hogy milyen akadályai vannak hatékony uniós programok lebonyolításának a romák integrációja területén.

- Az egyik legfontosabb probléma, hogy a *roma integrációval kapcsolatos EU-s célok és az állami szakpolitikák több esetben szembe mennek egymással*. Talán a legjobb példa erre a 16 évre leszállított tankötelezettségi korhatár, ami ellentmond azon uniós törekvéseknek, hogy a korai iskolaelhagyás arányát jelentősen csökkentsék a tagállamok.
- Komoly probléma, hogy az *EU-s elvek és a tervek nem találkoznak a helyi valósággal*. Az EU által megfogalmazott roma integrációs alapelvek között szerepel többek között a *romák teljes körű társadalmi integrációjának elérése, a közösségi eszközök használata és a romák aktív részvételének biztosítása a fejlesztési folyamatokban*. Az ezen elvek alapján kidolgozott roma integrációs tervek megvalósításához szükséges, azonos irányú központi és helyi akarat tapasztalataink szerint azonban nagyon csekély. Nincs meg a szükséges társadalmi klíma az integrációhoz, a többség inkább hajlamos elfogadni a helyben éppen meglévő szegregációs helyzeteket, ezekre, mint status quo-ra tekint, nem érzi érdekének a helyzet megváltoztatását. A fenti elveknek megfelelő integrációs példák alig-alig születtek, s még a befogadó, nyitott társadalom eszméjét osztó embereket, az értelmiséget sem sikerült megnyerni annak, hogy az emberi méltóságot, egyenlőséget elfogadó, kétirányú, a roma és nem roma közösségtől is erőfeszítéseket igénylő integrációt támogassák.
- Szintén problémát jelent a *szabad versenyt, az esélyegyenlőséget, és a közösségi bevonást erősen korlátozó forráselosztás*. Az elmúlt időszakban a humán fejlesztés területén elérhető források jelentős része kiemelt programként került nagy, monopol helyzetben lévő szereplőkhöz, a versenyhelyzetet teremtő pályázati forrásokat pedig a rendszeren kívülről jövő szereplők befolyásolták. Ez a két jelenség nem csupán a rendszer iránti bizalmat ássa alá, de elveszi a teret a független, alulról jövő roma és pro-roma szervezetektől, attól, hogy ezek a szereplők a kapacitásukat bővítsék, újítsanak, integrációs modelleket állítsanak.

Szakpolitikai ajánlások

A fentebb leírt problémák kezelésére az alábbi szakpolitikai javaslatokat tesszük:

Az integrációs témájú pályázati felhívások sok esetben nem érik el azokat a közösségeket, amelyek számára megfogalmazódtak, gyakran a települési önkormányzatok érdektelensége vagy éppen ellenállása miatt:

1. A többségi támogatás megteremtését segítő integrációs példákról „nagykövetekkel” kommunikációs kampány lebonyolítása. A programokhoz rendelt „nagykövet” népszerűsíti a kiírásokat, többfajta csatornát is használva (akár helyi fórumokon, kapcsolódó jó gyakorlatok bemutatásával, stb.).

2. Kondicionalitás bevezetése arra, hogy egy-egy település szélesebb körben férhessen hozzá fejlesztési forrásokhoz, ha roma integrációs feladatokat, projekteket vállal. Minden település rendelkezik Helyi Esélyegyenlőségi Programmal (HEP), ezek minősége azonban nem egységes, sok esetben ezek a dokumentumok eredeti céljaikra nem alkalmasak. Szükséges lenne, hogy ezeket egy tényleges minőségbiztosítási folyamat keretében felülvizsgálják és javítsák, végrehajtásukat szigorúan ellenőrizzék.

Mivel a központi kormány által kezelt programok hatékonysága korlátos, a független ágensek erősítése különösen fontos lenne:

3. Az EEA/Norway NGO Fund mintájára legyen egy EU-s forrásból finanszírozott, közvetett támogatási (global grant) program, ami lehetőséget ad független roma civil szervezetek fejlesztésre.
4. Legyen EU-s, központi civil- és kapacitásfejlesztési program, független helyi monitoring biztosításával.

Monopol szervezetek kialakulását segíti a rendszer, nincs fejlődési lehetősége független szereplőknek, megszűnik az innováció és a verseny:

5. Roma integrációs programok szakmai megvalósítóit/támogatóit versenyben válasszák ki. A leghátrányosabb települések, társadalmi csoportok felzárkóztatásához kiemelt programok tűnnek a megfelelő forráselosztási eszköznek – ezek a területek, célcsoportok esélykiegyenlítő támogatások nélkül nem jutnak olyan forrásokhoz, amik helyzetük tényleges javításához szükséges. Ugyanakkor a kiemelt programok megvalósítói sok esetben nem megfelelő, elvárt eredményességgel valósítják meg a tevékenységeket. A kiemelt programokat megvalósítói szervezetek pályázati úton való kiválasztása szükséges lenne.

Amennyiben fentiek felkeltették érdeklődését, a jelen program részleteiről valamint az Autonómia Alapítvány további tevékenységeiről az alábbi oldalon talál részletes információkat: www.autonomia.hu

Üdvözlettel:
Nun András
igazgató

